

Ročník VI.

Číslo 12 / prosinec 2020

Zdarma

Hranický zpravodaj

2021

Městská kulturní zařízení Hranice
přejí krásné svátky a vše dobré v roce 2021

 úvodník

Advent bude letos jiný

Začíná čas adventu. Poslední měsíc tohoto roku. Večery jsou dlouhé a tak máme čas trochu rekapitulovat. Pokud jsem mezi lidmi, mám pocit, že z tváře zmizela ta bezstarostnost, kterou jsem vnímal po celou dobu, kdy starostuji. Nerad si stěžuji, ale

také já jsem letos pod zvýšeným, až hraničním tlakem.

Příčina je jednoznačná a každého z nás se dotýká. Pro mě už je slovo COVID jako studená sprcha. Otevřu informační servery, všude COVID. Přijdu do kanceláře, opět COVID.

Řešením však není deprese, zasmušilost nebo odevzdanost. Chtěl bych vám všem říci, že jste byli silní, stateční a řada z vás odvedla v tomto roce skutečně velký kus práce.

Už v březnu dohodlo vedení města s nemocnicí organizační

kroky, které napomohly zajistit kvalitnější technické vybavení. Město Hranice uvolnilo naše společné finanční prostředky, a tak dnes patříme k zajištěným oblastem. Také na odbornou pomoc lidem jsme se společně připravili.

Pokračování na straně 2

Vánoce nejsou o tom, jak je trávíš, ale s kým je trávíš.

Řecké přísloví

Advent bude letos jiný

Dokončení ze strany 1

Smekám klobouk především před personálem nemocnice. Nikdo neutekl, nikdo si nestězuje. Hodně lidí je v karanténě, ale nemocnice funguje na 100 %. Pro mě to není samozřejmost. Děkuji všem.

V Domově seniorů, kde máme dvě stovky klientů, jsme na jaře uspěli a nákaza se tam nedostala. Září dopadlo opačně. Nemoc vyřadila z práce desítky zaměstnanců domova a postihla ve velkém rozsahu i naše seniory. Požádali jsme o pomoc Armádu ČR. Bylo vysláno 25 příslušníků, kteří přejali mnoho povinností a situaci zvládli. Vážím si vyjádření všech příslušníků armády od Generálního štábu až po posledního vojáka v terénu: „Jsme tady proto, abychom sloužili v době ohrožení a ve všech těžkých podmínkách, které mohou nastat.“ To splnili. Poděkování však nepatří jenom jim. Neocenitelnou pomoc poskytla Střední zdravotnická škola Hranice, jak studenti, tak především pedagogy. Péči po celou dobu zajišťoval také zbylý personál pod vedením paní ředitelky Hašové i s odbornou pomocí paní doktorky Švachové.

Na úřad chodí denně oběžníky, příkazy, doporučení, nařízení, informační bulletin

a také různé zbytečné tiskoviny. Krizový štáb, rada města, odbory městského úřadu i zastupitelstvo si s tím vším díky skvělému kolektivu, selskému rozumu i nesmírné ochotě poradilo. I všem těmto patří dnešní poděkování.

Patřím k těm, kteří neutíkají, neschovávají se, a nemám rád, když se někdo dělá neomylným na úkor druhých. Nesouhlasím s tím, jak současná vláda pojala řešení situace a likviduje v ekonomice podnikatelské i pracovní úsilí mnoha lidí. Hospodářské subjekty přicházejí o práci a budou propouštěti. Odborná zdravotnická pracoviště neoperují, a to bude stát možná více životů než COVID samotný. Vyharzuje se peníze, které potřebujeme jinde. Snížilo a snižuje se financování měst a obcí, a to je ekonomicky hodně špatně. Zastavili jsme školy a učitelé to nahrazují obrovským úsilím, aby děti dostaly vše potřebné. Seniorům pomáhají členové Junáka a řada dalších lidí podala pomocnou ruku. Moc děkuji. Vždy však máme takovou vládu, jakou si zvolíme, a tak doufám, že si každý z nás sáhne do svědomí, až bude napříště nadávat.

Věřím ale, že jsme se hodně poučili. Věřím, že si s tímto virem odborná veřejnost poradí, a doufám, že tento měsíc se již vše začíná

k dobrému otáčet a nový rok se rozběhne mnohem lépe než rok letošní. Naberte síly. Hezký, klidný advent i čas Vánoc přeje

Jiří Kudláček
starosta Hranic

Jak vám koronavirus změnil život?

V souvislosti s pandemií přišla určitá omezení a spousta lidí díky tomu objevila nové koníčky nebo oprášila ty staré. Někdo začal péct chleba, někdo malovat, někdo se naučil nové řemeslo, spousta lidí šila roušky. Díky nebo kvůli omezením se každému změnil nějak životní styl. Zeptali jsme se několika hranických osobností, co se změnilo v jejich pracovním nebo soukromém životě. A jak jste na tom vy? Co se změnilo u vás? Napište nám na e-mail infocentrum.zamek@mkz-hranice.cz. Vaše koronavirové proměny zveřejníme v dalším vydání.

Tomáš Pospěch
historik umění a fotograf

Až koronaviru se podařilo ze mne udělat Pražana. Zatímco dříve jsem nebyl v Praze déle než deset dní a přesouval se neustále mezi Prahou, Hranicemi, Opavou a dalšími místy po celé střední Evropě, nyní přejíždím, obvykle na kole, jen mezi bytem a ateliérem. Abych neriskoval po cestě a v Hranicích neohrozil mámu, zůstávám v Praze. Muzeum i univerzitu, kde pracuji, máme zavřenou, přednáším počítači a prázdné stěny v ateliéru, v nezbytném kontaktu jsem jen se čtyřmi lidmi. Ale o to více si vážím vaření, výletů do lesa, času s dcerkou a po letech jsem oprášil inline brusle. A když už musím sedět doma, prospívá to nepochybně knihám, na kterých dělám.

Karla Vlasáková
ředitelka areálu Stará střelnice

Nastartovali jsme nový život. Některé činnosti jsme utlumili a naopak jsme začali dělat jiné. V podstatě jsme založili novou firmu se zaměřením na cateringové služby a rozvážku jídel. Jsou to takové nové začátky, je to trochu adrenalin, přicházejí různé nápady, které přináší osvěžení. I na té blbě situaci je možné najít kladné věci. Nyní také více komunikujeme přes sociální sítě a doufáme, že společenský život úplně neumře a budeme moci opět pořádat kulturní a společenské akce. Zpátky se vracíme k rodinnému životu, kdy je čas na rodinu, je čas v klidu a beze spěchu pracovat na zahradě. Všechno dělat v klidu a v pohodě. Je to takový návrat do stylu života před dvaceti lety.

Miroslav Smrčka
ředitel ZUŠ Hranice

Koronavirus změnil život nás všech. Na jedné straně spolu rodiny strávily mnohem víc času než obvykle, na druhé straně se přibrazilo tempo rozvoje globalizace a poukázalo na řadu lidských činností, které ovlivňují pozitivně či negativně naše bytí. Nejvíce se to projevilo ve vnímání osobní svobody. Ta by neměla být nadřazená společnému úsilí překonat tuto krizi. Je na každém z nás, jak se k tomu postaví. Důvěra laiků v odborníky by měla převážet, protože jde často o život našich nejbližších. I v mé širší rodině si vybrala svou daň, přestože se všichni snažili o adekvátní ochranu. Překonání pandemie přinese nový svěží vítr a většina z nás začne vnímat svět kolem sebe s větší pokorou.

Blanka Šturalová
ředitelka DDM Hranice

Kvůli situaci ohledně pandemie nastaly velké pracovní změny. V Domečku to vždycky hučelo jako v úle, děti zpívaly, hrály na hudební nástroje, tančily, cvičily, kreslily... a najednou je Domeček téměř tichý. Za pochodu se učíme učit online, ale ne ve všech kroužcích je to bohužel možné. Zatím nikdo neví, kdy tento neutěšený stav skončí, ale my všichni pevně doufáme, že to bude již brzy a Domeček opět ožije. Samozřejmě, že ke změnám došlo i co se týká soukromého života. Nemohu dělat všechny sporty, kterým jsem se věnovala, a omezily se bohužel také kontakty s dalšími lidmi.

(nad)

Řidiči dostanou informaci o obsazení parkovišť

Světelná tabule bude informovat řidiče, jak jsou obsazena parkoviště u vlakového a autobusového nádraží. Město zde v rámci projektu Smart City zřizuje inteligentní parkovací systém, který bude spuštěn od 1. prosince 2020.

Budou zde instalována čidla a kamery pro sledování obsazenosti parkovacích míst na parkovištích u vlakového a autobusového nádraží. Na světelné tabuli před vjezdem do této oblasti se bude v reálném čase promítat obsazenost. Tabule bude řidiče navádět, kde jsou volná parkovací místa, což urychlí a usnadní parkování v této lokalitě.

Projektem tedy vznikne:

1. Světelná tabule informující o obsazenosti
2. Monitorovací systém parkovišť
3. Dva nové parkovací automaty

Zavedením systému pro sledování obsazenosti parkovacích míst to ale nekončí. Cílem je navázat na již realizované zavedení bezplatné městské hromadné dopravy a postupně zde snižovat dopravní zátěž. Samotná bezplatná MHD však množství lidí v autobusech radikálně nezvýší. Proto se připravuje optimalizace MHD tak, aby na nádraží jezdily spoje v častějších intervalech. Motivací pro využití MHD pro dopravu do této lokality bude i navýšení ceny parkovného.

V příštím roce bude občanům nabídnuta další možnost dopravy, tentokrát bezmotorové. Město za pomoci dotace na vlakovém nádraží vybuduje cyklověž s kapacitou až 118 kol.

V současné době je cyklo doprava na nádraží obtížná i proto, že zde není možné kolo bezpečně

Parkoviště před nádražím bývá zaplněné. Foto: Petr Bakovský

ně uložit. To se výstavbou cyklověže změní.

I když se v posledních letech výrazně navýšily parkovací kapacity u obou nádraží, neustálé budování nových parkovišť na

úkor například veřejné zeleně není řešením. Cílem je změnit návyky lidí, vytvořit jim podmínky a motivovat je k využívání jiných druhů dopravy, než je jízda autem. (bak)

Můžete se vyjadřovat k Plánu mobility

Co se musí změnit v dopravě v Hranicích? Na to připravuje odpovědi Plán udržitelné městské mobility (PUMM), který se zabývá všemi druhy městské dopravy, tedy automobilovou, veřejnou hromadnou, cyklo- a pěší dopravou, ale i problematikou parkování.

Na jaře byla dokončena analytická část, včetně projednání s veřejností. Nyní se obracíme

na obyvatele s výzvou k zaslání dotazů a připomínek k návrhové části. Její projednání probíhá, vzhledem k epidemiologické situaci, distanční formou. S návrhem se můžete seznámit na webu mobilita-hranice.cz, na webu města, v televizním zpravodajství TV Mach a na sociálních sítích města.

Plán udržitelné městské mobility města Hranic zpracovává dopravně-inženýrská společnost UDIMO ve spolupráci s vědecko-výzkumným ústavem ACCENDO a je spolufinancovaný z programu Interreg Central Europe. (bak)

Lidé, kteří si nemohou zajistit nákupy, mohou požádat o pomoc

Město Hranice se domluvilo s hranickými skauty na zajištění nákupů pro osoby v nouzi. Jde zejména o osoby se zdravotními komplikacemi nebo o starší spoluobčany, kteří se mají vyhýbat místům s vysokou koncentrací lidí. Pokud si nemohou zajistit nákupy například s pomocí příbuzných, mohou využít bezplatné možnosti nákupu základních životních potřeb a léků prostřednictvím skautské organizace. Stačí zavolat na bezplatnou linku Elpida 800 200 007, která spolupracuje s organizací Junák – český skaut z. s. Na tomto tele-

fonním čísle se dozvědí všechny potřebné podrobnosti o poskytované službě.

Samotná služba je poskytována maximálně bezkontaktně, aby bylo vyloučeno riziko ohrožení zdraví. Dobrovolník z řad skautů od seniora získá vše potřebné k obstarání záležitosti. Nákup, léky nebo složenky poté předá zpět seniorovi přede dveřmi a po předchozí domluvě s ním vypořádá úhradu za obstarané zboží či léky. Senior tak platí pouze cenu léků či nákupu, který mu bude doručen bez jakýchkoli dalších poplatků či přírážek. (bak)

Hranice si připomněly výročí 28. října

Vzhledem k současné situaci proběhly oslavy výročí vzniku samostatného Československa v komorním duchu. Již 27. října odpoledne položili 1. místostarosta města PhDr. Vladimír Juračka, radní Mgr. Pavla Tvrdoňová a ředitelka Městských kulturních zařízení Ing. Naďa Jandová květiny nejprve k bustě 1. československého prezidenta T. G. Masaryka na Staré radnici a poté k jeho novému pomníku na Školním náměstí. Foto: Petr Bakovský (bak)

Otrávená Bečva Pachatel stále neznámý

Přestože k úniku kyanidů do Bečvy pod Valašským Meziříčím a masivnímu úhynu ryb na mnoha kilometrech toku došlo již v září, pachatel zatím stále, tedy do uzavěrky tohoto čísla, uniká. A to i navzdory zářijovému prohlášení ministra životního prostředí Richarda Brabce, že pachatel by mohl být známý v řádu hodin. Od té doby však přibývají pouze otázky a dohady. Případ vyšetřuje policie, o výsledcích šetření nás budeme informovat.

Naštěstí by podle odborníků únik kyanidů neměl ohrozit

teplickou kyselku, ale Bečva se v úseku mnoha kilometrů stala prakticky mrtvou řekou. Hraníči rybáři, kteří se spolu s hasiči, profesionálními i dobrovolnými, a dalšími dobrovolníky podíleli na odstraňování následků katastrofy, již vysadili do zubožené řeky tisíce ostrorettek. Některé ryby také mohly připlavat z horního toku s říjnovou velkou vodou. Na konci října došlo k dalšímu znečištění řeky, tentokrát našťastí ne kyanidy, ale látkou se zvýšeným obsahem niklu, která ale nezpůsobila další úhyn ryb. (bak)

Zastupitelé pozastavili Participativní rozpočet

Vzhledem k tomu, že kvůli koronavirové krizi očekává město enormní propad příjmů, zrušili zastupitelé letos vyhlášený Participativní rozpočet města Hranic, jehož vítězný návrh by se měl realizovat v příštím roce. Zároveň pozastavili také vyhlášení Participativního rozpočtu v roce 2021 pro rok 2022 s tím, že další Participativní rozpočet bude vyhlášen až poté, co budou stabilizovány příjmy města.

V roce 2019 byl Participativní rozpočet města Hranic vyhlášen poprvé. Bylo podáno celkem devět návrhů na využití jednoho milionu korun z rozpočtu města

v letošním roce. Z těchto devíti návrhů však plně vyhověly určeným podmínkám pouze dva, další tři navrhovatelé byli vyzváni k doplnění. V určeném termínu došlo k doplnění dvou návrhů. Do internetového hlasování postoupily 4 návrhy. Celkem hlasovalo 411 občanů. Zvítězil návrh na realizaci hřiště na plážový volejbal v areálu letního koupaliště. Výstavbu zajišťuje společnost EKOLTES Hranice, a. s., dokončení se předpokládá v prosinci tohoto roku.

V rámci vyhlášení **Participativního rozpočtu města Hranic pro rok 2021** město letos obdrželo tři návrhy. Prvním jsou

Barevné zahrady s věnováním.

Jde o možnost prostřednictvím výsadby stromů v městských lokalitách věnovat výjimečný dárek člověku, kterého máme možnost ocenit, a zároveň tím podpořit přírodní ráz města. Součástí je tabulka s uvedením, kým byl strom darován a komu je určen. Navržené lokality ale nejsou v tuto dobu vhodné k výsadbě vzhledem k jiné probíhající stavební činnosti, zejména kvůli protipovodňovým opatřením.

Dalším návrhem byla oprava **chodníku v Alešově ulici**, který je ve špatném stavu. Zde město nezávisle na tomto návrhu již

zpracovává projektovou dokumentaci na jeho rekonstrukci a hodlá zažádat o dotaci na financování této akce.

Třetím návrhem je **oprava kanalizace k odvodu povrchových vod v lokalitě zahrádkářské kolonie Pod Křivým**. Zde dochází při souběhu zvýšené hladiny řeky Bečvy a srážek na hřebenu Maleníku a Křivém ke vzedmutí povrchových vod a tím zatopení části zahrádkářské kolonie a také cyklostezky. Návrh odkazuje na již zpracovaný projekt, požadovaná investice ale neřeší odvod vody z postižené oblasti při povodňové situaci. **(bak)**

Město si připomnělo Den válečných veteránů

Den válečných veteránů si město Hranice připomnělo ve středu 11. listopadu v 11 hodin tradičně u mauzolea na městském hřbitově. V letošním roce ale kvůli koronavirové pandemii pouze za účasti starosty města Jiřího Kudláčka a zástupců hranické vojenské posádky.

V hranickém mauzoleu je pochováno na 1 500 vojáků z I. světové války, kteří zemřeli ve zdejší vojenské nemocnici. Den veteránů, nebo také Den vzpomínek

se slaví v tomto termínu jako připomínka ukončení krvavých bojů I. světové války – 11. 11. 1918 v 11 hodin bylo podepsáno příměří, které boje ukončilo. Symbolem Dne veteránů, symbolem padlých vojáků I. světové války se stal květ vlíčího máku. To má svůj původ v básni, kterou v roce 1915 napsal kanadský chirurg John McCrae, jenž sloužil na západní frontě, nedaleko belgického města Ypres. **(bak)**

Foto: Petr Bakovský

Nové učebny vznikly na ZŠ a MŠ Struhlovsko

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Integrovaný regionální operační program

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Zásadní modernizace celkem šesti učeben a výstavba venkovní učebny – altánu pro badatelsky a experimentálně zaměřenou venkovní výuku – proběhla letos na ZŠ a MŠ Šromotovo, kde byly v září otevřeny čtyři nové speciální učebny, jde o další důležité vylepšení podmínek pro výuku žáků hranických základních škol.

Projekt modernizace ZŠ Struhlovsko je spolufinancován Evropskou unií, Evropským fondem pro regionální rozvoj v rámci Integrovaného operačního programu. Struhlovsko je moderní školou zaměřenou na přírodní vědy, matematiku a sport. K poskytování té nejvyšší výuky však škola potřebovala vylepšit šest učeben. Jedná se o polytechnickou učebnu pro 1. stupeň, polytechnickou učebnu pro 2. stupeň, učebnu domá-

cích prací (kuchyňka), učebnu fyziky a chemie, biochemickou a fyzikální laboratoř, odbornou učebnu zeměpisu a přírodopisu. Zároveň vznikla i venkovní učebna – altánek pro badatelsky a experimentálně zaměřenou venkovní výuku, který je situován na volné ploše u hřiště v areálu školy. Součástí projektu je zřízení bezbariérového přístupu do modernizovaných učeben včetně bezbariérového chodníku ke vstupu do školní budovy a u dvou stávajících WC úprava pro imobilní.

Nutné je samozřejmě také pořízení vybavení a zajištění vnitřní konektivity škol a připojení k internetu. Stavební práce proběhly o prázdninách a na podzim se nové učebny vybavovaly potřebným zařízením a nábytkem. Celkem město počítá s náklady 12,5 milionu korun. **(bak)**

Přístavba kostela již má novou střechu

Přístavba kostela Českobratrské církve evangelické na Šromotově náměstí již dostala novou šindelovou střechu. Dlouhá léta připravovaná rekonstrukce a dostavba kostela začala loni v září přeložkami kanalizace a opravou štitové zdi. Letos byla zahájena přístavba prostory k jihozápadní části kostela. V době, kdy kostel sloužil jako solárna, přiléhala ke kostelu z každé strany jedna menší budova. Přístavba bude ale provedena jen z jedné strany a bude vypadat velmi podobně. Projekt schválila Státní památková péče. **(bak)**

Foto: Petr Bakovský

Vánoce: nový betlém a obří šachy

První adventní neděli 29. listopadu se rozsvítí vánoční strom. Letos to bylo po letech poprvé bez kulturního programu.

Na co se letos můžete v předvánočním čase těšit? Na obří vánoční šachy, na nový a rozsáhlejší betlém a na větší výzdobu Masarykova náměstí. Hranické centrum tak bude místem pro rodinné procházky. Takové budou v tomto roce Vánoce v Hranicích.

Letošní novinkou hranických Vánoc bude Halouzkův betlém, který tvoří 22 soch. Autorem je řezbář Jiří Halouzka, který je také tvůrcem a majitelem největšího betlému na světě. Ten je k vidění v jeho dřevěné Pradědově galerii v Jiříkově u Rýmařova.

Další novinkou jsou velké vánoční šachy. Obrovská šachovnice se rozprostře na náměstí a zájemci si budou moci zahrát tuto královskou hru.

K novinkám patří i vánoční stromeček plný lístečků. Že vánoční smrček nemá lístečky? Přijďte se podívat. Na náměstí ho najdete a bude jich mít kolem stovky. Na lístečcích objevíte vánoční myšlenky, recepty, zajímavosti, básničky, koledy, vtipy a tak dále. Pokud vám neumrzou nohy, máte co číst.

Novinkou hranických Vánoc bude Halouzkův betlém, který bude tvořit 22 soch. Autorem je řezbář Jiří Halouzka, který je autorem a majitelem největšího betlému na světě. K vidění je v jeho dřevěné Pradědově galerii v Jiříkově u Rýmařova. Ilustrační foto: Pradědova galerie

K prodeji budou již tradičně na náměstí stromky. Firma Vánoční stromky Bača zahájí jejich prodej v pondělí 30. listopadu. Prodej potrvá do 23. prosince nebo do vyprodání zásob.

Z „koronavirových“ důvodů muselo město Hranice a Městská kulturní zařízení Hranice oželeť kluziště, koncerty, doprovodné programy a živý betlém. I stánků bude o poznání

méně. Tedy pokud to situace dovolí a bude možný prodej alkoholu na veřejných místech. V tomto případě bude na Masarykově náměstí rozmístěno několik stánků s punčem, svařáky a dalšími vánočními drinky. Pro zpestření atmosféry pak bude od 16 do 20 hodin znít každý den reprodukováná hudba – vánoční koledy a písně. Cílem je nabídnout i v této době at-

mosféru Vánoc při procházkách městem. I letos budou hranická podloubí zaplněna stromky, které nazdobí školy, školky, organizace, firmy a místní spolky. Přijďte si projít obě podloubí a pokochejte se fantazií tvůrců těchto stromečků.

Vánoce budou tentokrát jiné, ale určitě nám i přesto nabídnou krásné zážitky. Užijme si je tedy v pohodové atmosféře. **(nad)**

Svůj koutek budou mít na náměstí také sněhuláci, chybět nebude ani zvonička pro štěstí. Foto: Naďa Jandová

Na Masarykově náměstí budou k vidění velké vánoční šachy a také strom plný vánočních myšlenek, zajímavostí a nápadů. Na výzdobě náměstí se podílely Dům dětí a mládeže Hranice, Květinářství Burešová, Město Hranice a Městská kulturní zařízení Hranice. Poděkování za poskytnutí některých materiálů patří také Krejčovství Hugo. Foto: Naďa Jandová

Kvalita ovzduší – co dýcháme, záleží i na nás

Kvalita ovzduší v Hranicích je velký problém, zejména na podzim a v zimě při inverzích, ale nejen tehdy. Něco ovlivnit nedokážeme, například dálkový přenos z průmyslových oblastí na severu, na mnohé ale vliv mít můžeme.

Město samotné má maximální snahu nepříliš příznivou imisní situaci v Hranicích řešit. Například přispíváme občanům města, kteří uspěli v žádosti o dotaci na výměnu kotle v rámci programu „Kotlíkové dotace v Olomouckém kraji“, dalšími 7 % celkových nákladů. Zároveň jsme ve spolupráci s Hranickou rozvojovou agenturou zajistili informační místo, na kterém byly poskytovány informace a rady o tomto dotačním programu. Pravidelně v letních měsících provádíme zvýšenou očistu ulic kvůli snížení četnosti polétavého prachu PM10. Na sklonku roku 2018 město Hranice zřídilo monitoring kvality ovzduší. Aktuální informace jsou neustále přístupné veřejnosti nejen na webu města, ale také na velké obrazovce na Tr. 1. máje.

Město také aktivně podporuje bezmotorovou dopravu jak výstavbou cyklostezek, tak i připravovanou stavbou cyklověže na vlakovém nádraží. Má plně elektromobilovou MHD.

Ke zlepšení kvality ovzduší ale může přispět každý z nás. Proto vám chceme přinést několik doporučení, jak to dělat.

Jak může každý z nás přispět ke zlepšení kvality ovzduší?

1. V krbech, kamnech a kotlích spalujeme pouze palivo předepsané výrobcem.
2. V otevřeném ohništi spalujeme pouze suchý a neznečištěný rostlinný materiál (suché listy nebo větve), nepřihazujeme odpadky. Volíme pro to vhodné počasí, tak abychom ostatní sousedy neobtěžovali kouřem.
3. V žádném případě nespálujeme odpad, protože při spalování plastů, gumy, umělých tkanin, mazacích olejů a dalších syntetických materiálů vzniká hustý kouř s toxickými škodlivinami, které mají často karcinogenní účinky.
4. Snažíme se využít možnosti ekologického vytápění, pokud je to možné.
5. Kotle a kamna necháváme pravidelně seřadit a zkontrolovat. Komín si necháváme zrevidovat a vyčistit.

6. Především v zimním období sledujeme informace o stavu ovzduší a v případě zhoršené kvality nebo smogové situace dodržujeme doporučená opatření.
7. Šetříme energii v domácnosti. Větráme pravidelně, ale jednorázově.
8. Když je to možné, místo cesty autem jezdíme na kole nebo chodíme pěšky.
9. Dáváme přednost veřejné dopravě před individuální cestou autem.
10. Musíme-li autem do města, auto zaparkujeme na vhodném místě a všechna plánovaná zastavení obejdeme pohodlně pěšky.

Varujeme před pálením plastů a jiných nevhodných materiálů

Spalování výhradně ekologických paliv, jako je například zemní plyn nebo suché dřevo, je základním předpokladem udržení čistoty životního prostředí, zejména čistoty ovzduší. Při spalování jiných látek ve spalovacích zdrojích znečišťování ovzduší o jmenovitém tepelném výkonu do 300 kW, tedy lokálních topeništích, jako jsou domovní krby, kamna a kotle, nebo na otevřeném ohništi dochází k podstatnému znečišťování ovzduší a k poškození zdraví.

Při spalování plastových výrobků, například PET lahví, PE igelitových tašek, PVC kelímků, jiných plastových obalů či plastových hraček, dochází k uvolňování plynu s obsahem nebezpečných znečišťujících látek. Spalováním plastových materiálů v lokálních topeništích přitom může vznikat mnohem více nebezpečných škodlivin než jejich likvidací v průběžném spalování, která je pro spalování takových látek technologicky přizpůsobena.

Níže jsou uvedeny znečišťující látky, které vznikají spalováním plastických hmot (plastů) a dalších materiálů:

- Spalováním polyvinylchloridu (PVC – např. kelímky, lahve, domácí zboží, hračky) se uvolňuje oxid uhelnatý, chlorovodík, dioxiny a chlorované furany. Ty mohou způsobit vznik rakoviny nebo vrozených vad. Dioxiny se navíc hromadí a setrvávají v potravních řetězcích.
- Při spalování polystyrenu (PS – např. šálky, jídelní tácky, kartony na vejce, plastové přístroje) vzniká primárně oxid uhelnatý a styren. Tmavý

Aktuální informace o kvalitě ovzduší jsou také na velké obrazovce na Trídě 1. máje. Foto: Petr Bakovský

kouř z hoření PS může dráždit oči a sliznice.

- Při spalování polyuretanů (PU – např. žaluzie, pěny, látky, kterými se povrchové upravuje dřevo, lepidla) vzniká žlutý kouř, ze kterého se uvolňují jedovaté plyny včetně kyanovodíku.
- Také při spalování gumy, dřeva ošetřeného impregnačními prostředky, baterií, olejů, azbestu nebo elektronických součástek se uvolňují další jedovaté plyny.

Městský úřad Hranice, odbor stavební úřad, životního prostředí a dopravy, oddělení životního prostředí, důrazně upozorňuje, abyste se vyvarovali likvidace odpadu spalováním v kamnech, kotlích, jiných lokálních topeništích nebo v otevřených ohništích!

Dodržujte Zákon o ochraně ovzduší

Upozorňujeme na dodržování povinností zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší. Provozovatelé stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší jsou povinni:

- **uvádět do provozu a provozovat stacionární zdroj v souladu s podmínkami pro jeho provoz**, které stanovuje zákon, jeho prováděcí právní předpisy, výrobce a dodavatel;
- **dodržovat přípustnou tmavost kouře;**
- **spalovat ve stacionárním zdroji pouze paliva, která splňují požadavky na kvalitu paliv** stanovené prováděcím právním předpisem (vyhláškou č. 415/2012 Sb.) – výrobce specifikuje, pro která paliva je zdroj stacionární určen a pro něž garantuje výstupní emise, spalování jiných paliv je v daném zdroji zakázáno.

Zákon o ochraně ovzduší současně zakazuje spalovat v otevřeném ohništi jiné materiály než **suché rostlinné materiály neznečištěné chemickými látkami**.

Při neplnění některé z výše uvedených povinností se provozovatel stacionárního zdroje dopouští přestupku, za který mu hrozí pokuta až 50 000 Kč.

Zákon o ochraně ovzduší také stanovuje provozovatelům spalovacích stacionárních zdrojů na pevná paliva o celkovém jmenovitém tepelném příkonu od 10 do 300 kW včetně, které slouží jako zdroje tepla pro teplovodní soustavu ústředního vytápění, povinnost:

- **provádět pravidelně nejméně jednou za 3 roky kontrolu technického stavu a provozu** tohoto stacionárního zdroje prostřednictvím odborně způsobilé osoby (proškolené a oprávněné výrobcem);
- **předkládat obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností na vyžádání doklad o provedení této kontroly** (doklad vystaví odborně způsobilá osoba).

Provozovatelé spalovacích stacionárních zdrojů na pevná paliva o jmenovitém tepelném příkonu do 300 kW včetně, které slouží jako zdroje tepla pro teplovodní soustavu ústředního vytápění a které nejsou zároveň navrženy pro přímé vytápění místa instalace, mají také povinnost tyto **stacionární zdroje provozovat v souladu s minimálními požadavky** uvedenými v příloze č. 11 k tomuto zákonu. Nejpozději do 1. září 2022 je nutné vyměnit staré kotle emisních tříd 1 a 2 za kotle s vyšší účinností a nižšími emisemi, které odpovídají minimálně emisní třídě 3 podle normy ČSN EN 303-5.

Topná sezóna začíná, pozor na kontrolu kotlů

Začátkem září byla zahájena topná sezóna a s postupným ochlazením mnozí z nás opět začínají topit také ve svých křech, kamnech či kotlích. Lokální vytápění domácností se bohužel významně projevuje na kvalitě ovzduší, která bývá každoročně přibližně od října do března zhoršená přímo v Hranicích a okolí. Chceme proto upozornit na některé zákonné povinnosti provozovatelů spalovacích zdrojů tepla, jejichž plněním můžeme přispět k omezení znečišťování ovzduší.

Spalování pevných paliv (dřeva, uhlí) v lokálních topidlech má vliv především na množství tuhých znečišťujících látek v ovzduší – takzvaného polétavého prachu. Přitom zvýšené koncentrace těchto látek mohou způsobovat snížení imunity a zvýšení náchylnosti k onemocnění dýchací soustavy, případně k dalším chorobám. Je důležité si uvědomit, že vytápění domácností běžnými zdroji tepla se podílí na celkovém znečištění velmi podstatně. Například v roce 2017 přispívala lokální topeniště (krby, kamna, kotle atd.) v celorepublikovém měřítku k celkovým emisím

tuhých znečišťujících látek až 74,3 %.

Jak tomu předcházet

Jakým způsobem lze předcházet nadměrnému znečišťování ovzduší způsobenému lokálním vytápěním našich domácností? Jednoduše řečeno tím, že budeme topit správně – efektivně a ekologicky. Jedním z nejdůležitějších faktorů je samozřejmě volba vhodného paliva.

V tom vám pomůže výrobce vašeho zdroje tepla, který v technické dokumentaci specifikuje, pro která paliva je zdroj určen. Pouze pro tato paliva výrobce garantuje výstupní emise, proto je spalování jiných paliv v daném zdroji zakázáno. Pokud je spalovací zdroj určen pro dřevo, topíme vždy pouze dřevem, suchým a neznečištěným.

Aby se zamezilo nesprávnému provozování spalovacích zdrojů nebo provozování zdrojů ve špatném technickém stavu, stanovuje zákon o ochraně ovzduší u některých typů zdrojů povinnost provádět pravidelně nejméně jednou za tři roky kontrolu jejich technického stavu a provozu. Tato povinnost

SMOKEMANOVO DESATERO SPRÁVNÉHO TOPIČE

1. **Nebud' lhostejný k sobě ani ke svému okolí, zajímej se o to, co jde z Tvého komína.**
2. **Suš dřevo minimálně jeden až dva roky.**
3. **Nespaluj odpadky!**
4. **Nastav regulační klapky tak, aby vzduch mohl k palivu, oheň nedus.**
5. **Příkládej častěji menší dávku paliva než jednu velkou dávku za dlouhý čas.**
6. **Pravidelně čistí kotel a komín.**
7. **Používej moderní kotel či kamna.**
8. **Udržuj teplotu spalin za kotlem mezi 150 až 250 °C.**
9. **Nevyhazuj teplo oknem, nepřetápěj a top jen tam, kde potřebuješ.**
10. **Top tak, jak chceš, aby topil Tvůj soused.**

Výzkumné energetické centrum -
Vysoká škola báňská - TU Ostrava
Kontaktní osoba: Ing. Jiří Horák, Ph.D., alias Smokeman

<http://vec.vsb.cz/smokeman>
e-mail: jirka.horak@vsb.cz

Smokemanovo desatero správného topiče

se vztahuje na zdroje na pevná paliva o tepelném příkonu od 10 do 300 kW včetně, které slouží jako zdroje tepla pro teplovodní soustavu ústředního vytápění. Jedná se tedy o většinu kotlů na uhlí, dřevo nebo jiná pevná paliva, které bývají často umístěny v rodinných domech určených k trvalému bydlení i k rekreaci.

Uvádíme několik pravidel, souvisejících s kontrolami technického stavu a provozu spalovacích zdrojů, na které je třeba dát pozor:

- kontrolu je povinen provést provozovatel stacionárního zdroje prostřednictvím odborně způsobilé osoby proškolené a oprávněné výrobcem zdroje, případně jiným výrobcem daného typu zdroje;
- kompletní seznam odborně způsobilých osob je přístupný na webu Ministerstva životního prostředí (na adrese <https://ipo.mzp.cz/>);
- kontrolu je třeba provést nejméně jednou za tři roky;

- výstupem kontroly je doklad o kontrole technického stavu a provozu, který vystaví odborně způsobilá osoba, jeho náležitosti stanovuje vyhláška;
- doklad o kontrole je odborně způsobilá osoba povinna vkládat do databáze Integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností (ISPOP);
- doklad o kontrole je provozovatel povinen na vyžádání předkládat obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností.

Další informace a doporučení, jak lze zlepšit kvalitu ovzduší, naleznete v příspěvku na této adrese: <https://www.mesto-hranice.cz/clanky/jak-zlepsit-kvalitu-ovzdusi>.

Budme tedy ohleduplní a řiďme se při topení jak zákonnými povinnostmi, tak i zdravým rozumem. Společně tak významně přispějeme ke zvýšení čistoty ovzduší v Hranicích a okolí.

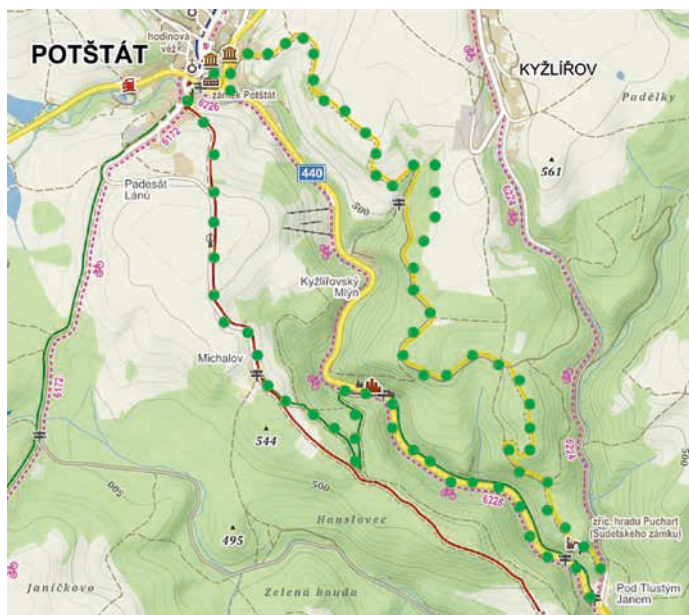
Dvoustranu připravili:
Petr Bakovský, Michal Kočnar

I v krbových kamnech nebo krbu se dá topit ekologicky. Foto: Petr Bakovský

Výlet single nebo s rodinou: Skalním městem

Vyrazte obdivovat krásu opomíjeného Potštátského skalního města v zimním hávu. V oblasti skalních útvarů, které lemují cestu z Olšovice přes Boňkov až do Potštátu, jsou hluboké lesy, čisté bystřiny, ale také zřícenina hradu Puchart. Skály zde mají svá jména a mnohé jsou opředené pověstmi. Potštátským skalním městem vede naučná stezka, která má osm zastavení s informačními tabulemi. Začíná v Potštátu, vede přes Boňkov a osadu Michalov. Trasa je značena šikmým zeleným pruhem v bílém čtvercovém poli a je dlouhá 10 kilometrů. Další tipy na výlety na Hranicku najdete na www.infocentrum-hranice.cz. (Id)

Naučná stezka má osm zastavení a je dlouhá přibližně 10 kilometrů. Zdroj: Mapy.cz

Jednou ze zastávek je například torzo železné rozhledny, která byla vystavěna v roce 1929 potštátským hrabětem Zikmundem Desfours-Walderodem. Z rozhledny byl ve své době výhled na Hostýn, Beskydy, ale i Nízké Tatry.

Kostel sv. Bartoloměje s působivou atmosférou se nachází v historickém centru Potštátu.

Potštátské skalní město je nádhernou, i když opomíjenou turistickou lokalitou. Foto: 3x Kateřina Macháňová

Knihovna v době koronaviru: proměna Velké a Tritius

V čase zavřených knihoven kvůli epidemii koronaviru jsme u nás v knihovně pokračovali v práci, která je veřejnosti skryta a odehrává se v zákulisí. Jedná se o akvizici knih, jejich zpracovávání, balení a katalogizaci. Plnili jsme i meziknihovní výpůjční službu pro studenty, řešili jsme

online objednávky a rozvezli nové knihy do našich jednatřiceti poboček.

Čas, který je vyhrazen pro provoz knihovny, jsme věnovali přeznačování a přebalování knih ve skladu a jejich opravám a pustili jsme se do rekonstrukce interiéru knihovny v místní

části Velká. Vyklidili jsme starý nábytek, knihy uložili do krabic, vymalovali, uklidili, rozestavili nové nábytkové vybavení a police zaplnili knihami. Bonusem je i získání dalšího volného místa pro zcela nové knihy. Čtenáři ve Velké při návštěvě své knihovny přijdou do přívětivějšího prostře-

dí. Doufáme, že se jejich okruh rozšíří a budou ve své knihovně rádi pobývat a trávit tady více svého volného času.

Také na naše hranické čtenáře čeká malé překvapení. Městská knihovna přešla na nový, dokonalejší knihovnický program Tritius, kterému předcházela velká příprava. Změnila se i podoba katalogu, se kterým čtenáři přicházejí do styku, když pátrají v našem fondu, objednávají si či rezervují knihy online nebo sami prodlužují výpůjčky. My knihovnice si také zvykáme na tuto změnu a prosíme čtenáře, aby měli s námi trpělivost, pokud nepůjde vše hned hbitě. Také budeme v „záběhu“. Těšíme se na vaši návštěvu, až se knihovna znovu otevře.

Marie Jemelková,
Městská knihovna Hranice

Ve Velké se malovalo a uklízelo.

Věříme, že upravené prostory ve Velké přilákají další čtenáře. Foto: MKZ

TIRÁŽ: Hranický zpravodaj č. 12/2020 - Periodický tisk územního samosprávného celku. • Měsíčník • **Vychází** 1. prosince 2020 • Ročník VI. • **Vydávající** Městská kulturní zařízení Hranice, příspěvková organizace se sídlem Masarykovo náměstí 71, 753 01 Hranice, IČO: 71294686 • **Grafická úprava a tisk:** © KLEINWÄCHTER holding s.r.o., Čajkovského 1511, 738 01 Frýdek-Místek • **Náklad:** 8 400 ks • **Distribuce:** Česká pošta, **zdarma do všech domácností v Hranicích a místních částí** • **Redakce:** tel. 581 607 479, e-mail: infocentrum.zamek@mkz-hranice.cz • **Editoři:** Ing. Nada Jandová, Ing. Petr Bakovský • **Korektury:** Mgr. Renata Doleželová • **Hranický zpravodaj na internetu:** www.mesto-hranice.cz/cs/televize-tisk/ • mkz-hranice.cz/hranicky-zpravodaj • Zaregistrováno Ministerstvem kultury ČR pod zn. MK ČR E 22143 • Redakce si vyhrazuje právo příspěvků krátit • Účastí na programech pořádaných Městskými kulturními zařízeními Hranice, p. o., IČO 71294686, dává jejich účastník souhlas s užitím pořízených fotografií a videodokumentace pro propagační materiály organizace (webové stránky, Hranický zpravodaj, tiskoviny, Facebook). Souhlas se dává do odvolání.